

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu JUDr. Jaroslava Vlašína a soudců JUDr. Milana Kamlacha a JUDr. Marie Součkové v právní věci žalobce **J. S.**, zast. JUDr. Lubomírem Müllerem, advokátem, se sídlem Praha 58, Symfonická 1496/9, poste restante, proti žalované **České správě sociálního zabezpečení**, se sídlem Praha 5, Křížová 25, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze č. j. 12 Ca 152/2005 – 20, ze dne 30. 1. 2007,

t a k t o :

Rozsudek Městského soudu v Praze č. j. 12 Ca 152/2005 – 20, ze dne 30. 1. 2007, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Včas podanou kasační stížností napadl žalobce (dále též „stěžovatel“) v záhlaví uvedený rozsudek Městského soudu v Praze, kterým byla zamítnuta jeho žaloba proti rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení ze dne 9. 4. 2002, č. j. X. Žalovaná tímto rozhodnutím přiznala žalobci na jeho žádost jednorázovou peněžní částku 213 000 Kč z důvodu jeho věznění z politických důvodů v době od 31. 8. 1952 do 12. 5. 1954, od 25. 10. 1955 do 2. 12. 1957 a od 3. 1. 1963 do 3. 1. 1968 podle ust. § 5 odst. 2 zákona č. 261/2001 Sb., o poskytnutí jednorázové peněžní částky účastníkům národního boje za osvobození, politickým vězňům a osobám z rasových nebo náboženských důvodů soustředěných do vojenských pracovních táborů a o změně zákona č. 39/2000 Sb. (dále jen „zákon č. 261/2001 Sb.“).

Městský soud v Praze při posouzení věci vycházel z následujícího skutkového stavu: Žalobce dne 29. 3. 2002 požádal o poskytnutí jednorázové peněžní částky podle zákona č. 261/2001 Sb. za věznění v době od 31. 8. 1952 do 12. 5. 1954, od 25. 10. 1955

do 2. 12. 1957 a od 3. 1. 1963 do 3. 1. 1968. Dobu věznění doložil rozhodnutím Správy vojenských soudů, potvrzením Sboru nápravné výchovy, usnesením Vojenského obvodového soudu Brno ze dne 29. 5. 1991, sp. zn. 4 Rtv 15/91, kterým byl podle § 14 odst. 1 písm. f) zákona č. 119/1990 Sb. o soudní rehabilitaci, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o soudní rehabilitaci“), zrušen rozsudek Nižšího vojenského soudu Brno ze dne 18. 11. 1955, sp. zn. T 40/55, ve spojení s rozsudkem Vyššího vojenského soudu Trenčín ze dne 2. 12. 1955, sp. zn. To 140/55, ve výroku o trestu odnětí svobody, a dále i rozsudkem Vojenského obvodového soudu v Litoměřicích ze dne 3. 1. 1991, sp. zn. Rtv 23/90, kterým byl žalobce podle § 226 písm. b) trestního řádu zproštěn obžaloby pro skutek kvalifikovaný jako trestný čin vyhýbání se výkonu vojenské služby podle § 280 odst. 1 trestního zákona. Žalobce byl uznán vinným uvedeným trestným činem rozsudkem Vojenského obvodového soudu v Litoměřicích ze dne 1. 2. 1963, který byl podle § 14 odst. 1 písm. f) zákona č. 119/1990 Sb. zrušen usnesením Vojenského obvodového soudu v Litoměřicích ze dne 11. 9. 1990.

Žalovaná uznala žalobci všechny doložené doby věznění. Výše uvedeným rozhodnutím ze dne 9. 4. 2002 mu přiznala za dobu jednoho roku věznění částku 120 000 Kč a za zbývajících 93 měsíců částku 93 000 Kč. Za dobu zbývajících 18 dnů věznění žalobci odškodnění nepřiznala.

V podané žalobě se žalobce domáhal zrušení rozhodnutí žalované z důvodu, že mu tato přiznala odškodnění pouze za 105 měsíců, ačkoli byl ve vězení 105 měsíců a 18 dnů. Městský soud v Praze se ztotožnil se závěrem žalované, že pojmem „měsíc“ uvedeným v ust. § 5 odst. 2 zákona č. 261/2001 Sb. se rozumí běžný měsíc nikoli měsíc kalendářní. Z citovaného ustanovení vyplývá, že pevná částka 1000 Kč byla stanovena za každý měsíc věznění. Pokud by měl zákonodárce v úmyslu hradit odškodnění za jednotlivé dny věznění, byl by tuto možnost jistě v zákoně stanovil. Výklad prezentovaný žalobcem se jeví jako odstraňování tvrdosti zákona, která je v případě zákona č. 261/2001 Sb. nepřipustná. Soud tedy posoudil žalobu jako nedůvodnou a proto ji podle ust. § 78 odst. 7 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), zamítl.

Podanou kasační stížností napadl žalobce rozsudek Městského soudu v Praze z důvodu podle ust. § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. Předmětem sporu je podle něj otázka, zda má občan právo na alikvotní část jednorázové částky přiznávané podle zákona č. 261/2001 Sb. za část měsíce nezákonného věznění. Žalobce odkázal na závěr Nejvyššího správního soudu vyjádřený v rozsudku ze dne 25. 10. 2006, č. j. 3 Ads 15/2006 - 49, podle něhož osoby, které byly za minulého režimu nezákonně odsouzeny, mají nárok za příplatek k důchodu podle § 25 odst. 7 zákona č. 119/1990 Sb. i za část měsíce nezákonného věznění. Podle žalobce je v tomto rozsudku vyslovena důležitá zásada, že jakákoliv doba strávená ve vazbě či ve výkonu trestu odnětí svobody je dobou, za kterou má být poskytnuto odškodnění. Tuto zásadu lze aplikovat i na řízení podle zákona č. 261/2001 Sb. Žalobce se proto domnívá, že mu měla být přiznána i částka 600 Kč za zbývajících 18 dnů věznění.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek Městského soudu v Praze v rozsahu uplatněných stížních bodů a po posouzení věci dospěl k závěru, že kasační stížnost je důvodná.

Zásadní otázkou v projednávaném případě je to, zda lze podle ust. § 5 odst. 2 zákona č. 261/2001 Sb. přiznat i poměrnou část jednorázové částky za odpovídající část měsíce či zda je možné částku přiznat pouze za celý měsíc (resp. za 30 dní) věznění.

Nejvyšší správní soud se podobným problémem zabýval již v rozsudku ze dne 25. 10. 2006, č. j. 3 Ads 15/2006 - 49, publ. pod č. 1052/2007 Sb. NSS, při výkladu ust. § 25 odst. 7 písm. b) zákona č. 119/1990 Sb., podle něhož za každý měsíc vazby či výkonu trestu odnětí svobody náleží příplatek k důchodu ve výši 15 Kč měsíčně. Nejvyšší správní soud zde konstatoval, že citované ustanovení je pouze technickým vyjádřením způsobu výpočtu odškodnění formou příplatku k důchodu. Za každý den trvání vazby nad dobu ukončených měsíců je proto třeba poskytnout alikvotní část z uvedené měsíční částky. Nejvyšší správní soud při tom vzal v úvahu i nálezy Ústavního soudu ze dne 12. 3. 2001, sp. zn. II. ÚS 187/2000, v němž tento dospěl k závěru, že záměrům rehabilitace nelze bránit pozitivněprávním dogmatismem při výkladu právních norem. Rehabilitační předpisy je zapotřebí s ohledem na jejich smysl a účel interpretovat extenzivně ve prospěch postižených osob. Na rozdíl od restitucí majetku takový výklad nemůže vést k nepřipustným zásahům do práv jiných osob.

Nejvyšší správní soud má za to, že stejným způsobem je nutno vyložit i ust. § 5 odst. 2 zákona č. 261/2001 Sb. Stanovení výše přiznávané jednorázové částky je zde totiž upraveno obdobně jako výpočet měsíčního příplatku k důchodu podle ust. § 25 odst. 7 písm. b) zákona č. 119/1990 Sb.

Nejvyšší správní soud tak dospěl k závěru, že nárok na poměrnou část jednorázové částky vzniká podle ust. § 5 odst. 2 zákona č. 261/2001 Sb. i v případě, že se jedná o dny přesahující měsíc strávený ve vězení. Jedině takový výklad je ústavně konformní a respektující smysl a účel rehabilitačních zákonů.

Nejvyšší správní soud tedy uzavírá, že Městský soud v Praze chybně posoudil právní otázku, zda lze přiznat i alikvotní část jednorázové částky za část měsíce nezákonného věznění. Zatížil tak své rozhodnutí vadou podle ust. § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. Nejvyšší správní soud proto napadený rozsudek Městského soudu v Praze podle ust. § 110 odst. 1 s. ř. s. zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení. V něm je soud dle ust. § 110 odst. 3 s. ř. s. vázán právním názorem výše uvedeným. V novém rozhodnutí rozhodne Městský soud v Praze i o nákladech řízení o kasační stížnosti (§ 110 odst. 2 s. ř. s.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3 s. ř. s.).

V Brně dne 24. října 2007

JUDr. Jaroslav Vlašín
předseda senátu

